

שיעורים בעין אי"ה ברכות פרק א'

ג

רש"י

חופיא. לשון מופק
[ומפסק (שנת 77 ז'
ע"3) פרייר נלע"ו]:
מחופיא לידהו.
המוזיקים.

רש"י

2

לראות. את כל השדים
העומדים לפניו: כי כסלא
לאוגיא. כשורת חפירה
המקפת את העוגה
שעשין תחת הגפנים
[כמו שנינו (מ"ק דף 3)
אין עושין אוגיות לגפנים
לאסוף שם מים להשקות

שם

תניא אבא בנימין אומר, אלמלי נתנה רשות לעין לראות אין כל בריה יכולה לעמוד מפני
המוזיקים. אמר אבוי אינהו נפישו מינן וקיימי עלן כי כסלא לאוגיא. איך הונא כל חד וחד מינן
אלפא משמאליה ורבוותא מימיניה, שנאמר (תהלים צא) "יפול מצדך אלף ורבבה מימינך". אמר
רבא האי דוחקא דהוי בכלה מינייהו הוי, הני ברכי דשלהי מנייהו (הוי), הני מאני דרבנן דבלו
מחופיא דידהו, הני כרעי דמנקפין מינייהו.

הגפן]: כסלא. הוא חלק של מענה המקפת סביב סביב את חל העוגה והגפן נטועה בתל [ונכירש נדרים (דף ו'): הדין אוגיא להו
פיאה]: האי דוחקא דלנה. (שנת נקראת לנה) פעמים שני אדם יושבים רוחים ציוס שנת שזאים לשמוע הדרשה ודומים להם כיושבים
דמוקים: [הני] נכרי דשלהי. נכרים עיפיים: הני מאש דרבנן דכלו. נגדי המלמידים שזלים מהרה והם אינם צני מלאכה שיצלו צדיהם:
מחופיא לידהו. המוזיקים נאים ויושבים אללס ומתחככים זהם:

עין אי"ה

4

מג. תניא אבא בנימין אומר, אלמלי נתנה רשות לעין לראות אין
כל ברי יכולה לעמוד מפני המוזיקין. יש בה הערה חשובה
להשקיט לבות בני האדם המשתוקקים לדעת כל נעלם מחק
שכלם, ומתרעמים מפני מה נעלם מהם הרבה מעניני מחקרים
וספיקות שערגה נפשם להשיגם, כי עלינו להאמין שיש לנו
טובה גדולה במניעת הידיעה, ואלמלא היתה הידיעה טובה
מהעדרה, לא מנעה ממנו השי"ת הטוב והמטיב ית"ש. והנה
לפנינו בחינה מחוש הראות. שאלמלי נתנה רשות לעין לראות,
אין כל בריה יכולה לעמוד, והרינו רואים טובת העדר הראות
וה"ה לכל כיוצא בזה בענינים שכליים.

מד. אמר אבוי, אינהו נפשי מנן וקיימי עלן כי כסלא לאוגיא.
אמר רב הונא כל חד מנן, אלפא משמאליה ורבוותא מימיניה
כו'. יש שני מיני סיבות ההעדר וההיזק באדם, שעל כל פרטי
ההפסדים נמצאו המונים של שלוחי ההפסד, כמו שרבו כוחות
ושלוחי הקיום. האחד הוא מצד טבעו של אדם שנוטה להפסד
ולרע בדרך הטבע שאינו תלוי כלל במעשיו, והשני שבא מצד
מעשיו, שמגרה בעצמו רעות והפסדים באין מספר. והנה הענין
הטבעי יתיחס תמיד לכדור ועיגול כי אין מרובע כבריית¹, וכל
הנבראים הרשומים כדוריים המה, גם אין בכדור יחס ימין
ושמאל, להורות שמצד הטבע אין חילוק באופן ההנהגה, כי
הטבע מצד עצמו שם השי"ת שיפעל פעולתו על גוי ועל אדם
יחד "כטוב כחוטא"², ע"כ הוא מתיחס לכדור. וכבר נתבאר בד'
חכמת האמת סוד העיגולים ויושר, עיגולים מורים הנהגה
הטבעית, ויושר מורה הנהגה שמצד המעשים, שבזה יש ימין
ושמאל, וכל פרטי דרכי הנהגת האדם בבחירה בזה רשומים.
ע"כ ע"ד המוזיקין הכרוכים בהעדר הטבעי והחסרון שבטבעו
של אדם אמר וקיימי עלן כי כסלא לאוגיא, שהוא דבר עגול
ומקיף. ולענין ההעדרים והמוזיקין הבאים מצד המעשים
שכשהולך בדרך רעה ח"ו הרי כמה שמוסיף כח מוסיף להרע,
אמר כל חד מנן אלפא משמאליה ורבוותא מימיניה, שהמה מוכנים
לפעול כפי המעשים, וכשהולך בדרך הטובה "יפול מצדך אלף
ורבבה מימינך".

6

מה. אמר רבא, האי דוחקא דהוי בכלה מנייהו הוי, הני ברכי
דשלהי מנייהו, הני מאני דרבנן דבלו מחופיא דידהו, הני
כרעי דמנקפין מנייהו. מפרש אחת לאחת הסוגים של חסרון
השלמות הנמשך מצד הכוחות הרעים. הנה מצד נפש האדם
החכמה, ה"י ראוי שתה"י אהבת התורה והתחמה אצלו בטבע.
וכבר נודע מאמרם ז"ל¹, כי רחמימתין הוה עזיזא אפותיא
דספסירא שכיבן, ולא ה"י ראוי שיה"י מורגש דוחקא בבא העם
לשמע דבר ד'. כ"א מנייהו, שע"י הכוחות הרעים הפועלים
בטבע לקדר ולהחשיך אור אהבת התורה, ע"כ הוא מרגיש
דוחקא, וכל מניעה קלה טורדתו. וה"נ בעסק המצות והטוב
והחסד, ה"י ראוי שלא להרגיש עייפות מצד טבע הנפש הטובה
להשתוקק לדברים טובים, והני ברכי דשלהי, בהיותו רץ לדבר
מצוה ולכל דבר טוב, מנייהו הוי. ולענין הת"ח, ה"י ראוי שיה"י
הת"ח מקושט לעולם בכל מדות טובות שהתורה משמרתו מכל
רע, אלא מפני שע"י שמעורר כחותיו הרוחניים בעבודת
השכל, מתרגשות ומתעוררות ג"כ המדות הרעות, שצומחות
מהכוחות הרעים שבמציאות, שמקיפים את האדם, ומזה ימשך
לפעמים שתה"י בת"ח מדות בלתי שלמות. וזה רמו כמה שאמר,
הני מאני דרבנן דבלו, כי המדות הנה כערך הלבושים,
ונקראים מדות, כענין "מדו בד"², כאשר אמרו בעלי הלשון
ובעלי המחקר וגם בד' הקבלה, דבלו מחופיא דידהו,
שמתעוררים כמו שמתעוררים כוחות טבעיים בחומרים, ע"י
החיכוך, כענין אש היוצא ע"י הקשת וחיכוך דברים חומריים,
כמו כן יוצאות ההרגשות הרעות שצפונות בטבע, ע"י התרגשות
הכוחות. ע"כ צריך ת"ח שמירה במדותיו הרבה מאד. אמנם עוד
נמצא שע"י הכוחות הרעים מתרגשות ג"כ מניעות חיצוניות לכל
דבר טוב, לבד המניעות שבגופו של אדם, כי הכוחות הרעים
נמזגים ג"כ בחללו של עולם והם מתנגדים לכל טוב, ע"כ צריך
האדם להתגבר עליהם. ואמר משו"ה הני כרעי דמנקפין, אע"פ
שמתנגפים מדבר שחוזן לגופו של אדם, בהיותו הולך לדבר
מצוה, ג"כ מנייהו הוי, ומזדמנים יותר עיכובים ומניעות בדבר
מצוה משאר דברי הרשות.

מד. 1. ירושלמי מעשרות פ"ה ה"ג. 2. קהלת ט ב. 3. תהילים צא ז. מה. 1. סנהדרין ז א. 2. ויקרא ו ג.